

Актуелна епидемиолошка ситуација малих богиња (морбила) у Републици Србији

Укупно је регистровано 27 случајева морбила закључно са 3.3.2024. године.

На територији града Београда, у оквиру епидемије пријављене 22.2.2024. године, регистрована су 23 случаја морбила, од којих је 19 потврђено у Референтној лабораторији Института за вирусологију, вакцине и серуме „Торлак”, а четири оболеле особе су породични контакти лабораторијски потврђеног случаја. Међу оболелима је шесторо деце узраста од три до пет година, од којих је петоро било невакцинисано, а једно је примило једну дозу вакцине са компонентом против морбила, девет невакцинисаних особа узраста од 8 до 25 година, једна потпуно вакцинисана особа узраста 16 година, као и седам особа старијих од 40 година непознатог вакциналног статуса. Компликација у виду упале плућа била је присутна код троје оболелих.

Дана 13.2.2024. године потврђене су мале богиње у Референтној лабораторији Института за вирусологију, вакцине и серуме „Торлак”, код особе са територије Новог Сада узраста 46 година која је непотпуно вакцинисана једном дозом вакцине.

Један случај малих богиња потврђен је 20.2.2024. године код детета са територије Сремског округа (Стара Пазова), које је у другој години живота и није вакцинисано.

Дана 25.2.2024. године потврђен је случај малих богиња код невакцинисаног детета са територије Севернобанатског округа, узраста 13 месеци.

Дана 29.2.2024. године потврђен је случај малих богиња код особе узраста 41 годину са територије Бора, која је непотпуно вакцинисана једном дозом вакцине која садржи компоненту против морбила.

Од 7.2.2024. године на снази су пооштрене мере епидемиолошког надзора над малим богињама на територији Републике Србије у складу са Планом активности за одстрањивање ове болести у земљи (пријава сумње, лабораторијска дијагностика, изолација и лечење оболелих, здравствени надзор, епидемиолошки надзор, вакцинација невакцинисаних и непотпуно вакцинисаних лица, вакцинација осетљивих лица из контакта унутар 72 сата итд.).

Имајући у виду наведене околности, период заразности, сезоност, остварене контакте, мере пооштреног надзора треба спроводити до даљњег, односно најмање до истека периода двоструке максималне инкубације од последњег регистрованог случаја, а у складу са проценом епидемиолошке ситуације у жаришту епидемије, односно на територији Републике.

Пандемија COVID-19, односно примена медицинских и немедицинских мера превенције, несумњиво је утицала и на кретање других заразних болести, укључујући и

мале богиње, на територији Европе. Према подацима СЗО бележи се пораст броја случајева морбила током 2023. године у односу на 2022. годину, чак 30 пута. Закључно са октобром 2023. године регистровано је преко 30.000 случајева у 40 од 53 земље Европског региона СЗО, са око 21.000 хоспитализованих и пет смртних исхода у две земље. Узрасна дистрибуција указује да су два случаја узраста 1–4 године живота, односно један међу одраслима старијим од 20 година.

Од почетка године ECDC региструје око 1000 случајева малих богиња у земљама ЕУ са седам смртних исхода, шест у Румунији (четворо деце испод једне године живота и двоје одраслих) и један у Ирској. У периоду 2020–2022. године у Европском региону СЗО обухват првом дозом ММР вакцине је пао са 96% на 93%, а другом са 92% на 91%, па је тако 1,8 милиона деце остало невакцинисано.

За време трајања пандемије у скоро четвртини земаља света је прекидана или одлагана имунизација ММР вакцином, а у великом броју земаља дошло је до значајног пада обухвата. Током 2020. и 2021. године у Србији су регистроване најниже вредности обухвата ММР вакцином у последњих 20 година. Обухват овом вакцином у другој години живота у 2020. години износио је 78,1%, а у 2021. години свега 74,8%. Обухват другом дозом, пре уписа у први разред основне школе, у 2021. години износио је 85,8%.

Обухват овом вакцином у другој години живота у 2022. години је био 81,3%, а пре уписа у први разред основне школе 89,5%. Прикупљање података о обухвату ММР вакцином у 2023. години је у току. Циљне вредности обухвата треба да износе 95%, како би се спречила циркулација узрочника у популацији и оболевање.

У последњој епидемији малих богиња у Србији, током 2017. и 2018. године регистровано је око 5800 оболелих, од којих је 93% било невакцинисано, непотпуно вакцинисано или са непознатим вакциналним статусом. Једна трећина оболелих била је хоспитализована због тежине клиничке слике праћене компликацијама. У овој епидемији регистровано је 15 смртних исхода међу којима је било четворо деце млађе од пет година.

Претходне 2023. године регистровано је 50 случајева морбила у нашој земљи, од којих је већина (94%) била невакцинисана.